

På inkquisition efter brændevinstøj

En kulturhistorisk skildring fra
det gamle Grenaa

Af Carl Svenstrup



GRENAA
Grenaa Folketidende Bogtrykkeri
1930

På inkquisition efter brændevinstøj

En kulturhistorisk skildring fra
det gamle Grenaa

Af
Carl Svenstrup



Hvor længe brændevinen har været kendt her i landet, ved man ikke bestemt. Men allerede i det 16. og 17. århundrede var den bleven anerkendt som et universalmiddel mod mange sygdomme. Således siger Henrik Smith i sin lægebog fra 1557, at brændevin er god for »Pokken og Poplesi, for onde øjne og Hjærtensvé«.

Men samtidig med brugen som lægemiddel opdagede folk snart dens formentlige velsmag og oplivende virkning. Og længe varede det ikke før produktion og forhandling ikke i tilstrækkelig grad og til overkommelig pris, kunne besørges af apotekerne.

Så lærte folk selv at brænde brændevin og vedblev dermed igennem århundreder. Ja, selv i den allernyeste tid, da den uhyre høje spiritusafgift har sat brændevinsprisen så mægtigt op, har man set eksempler på, at den gamle brændevinsbrænding i hjemmene igen er kommen i brug.

Men for at være tilbage til brændevinens barndom. Efter at brændingen i tiden ved 1650 var bleven mere almindelig, indså den enevældige regering, at drikkeriet betød en fare både for den enkelte og for samfundet, og at brændevinsbrændingen på landet i særdeleshed var et indgreb i købstædernes rettigheder af meget betydelig rækkevidde.

Allerede Chr. V's Danske Lov af 1683 (2-11-9) forbyder præsterne at sælge brændevin. Der er det nærmest det moralske hensyn til embedets værdighed, som er det afgørende. Men forordn af 4. juni 1689 om unyttigt krohold, samt destillerpranders og brændevinshattes afskaffelse på landet, bærer tydelig nok præg af købstædernes henvendelser i anledning af krænkelse af derrs rettigheder.

»Men hvad kunne det nytte? Også for bønderne var spørgsmålet dobbeltsidigt. Drikkelysten, som ikke mindskedes og ved det øgede tryk af landmilit og stavsbånd, kom til at samvirke med landøkono-

miske vanskeligheder, navnlig de elendige kornpriser, som naturligvis til dels skyldtes den dårlige kvalitet. At brænde kornet til brændevin og bagefter fodre svinene med affaldet måtte, som tiderne var, synes god økonomi.«

Og følgelig blev brændevinsbrændediet genstand for en hårdnakket, hundredårig kamp mellem bønderne paa ene side og købstæderne og øvrigheden på den anden.

I 1734 forbydes, at destillerpander, brændevinskedler og hat må bruges mere end 3 måneder efter forordningens dato. Og ved forordn. af 23. novb. 1757 sattes straf for, om bønder eller andre, når inkvisitioner foretoges, sætter sig til modværg eller overfalder dem, som forretter inkvisitionen. Ja, et par år efter kom endog påbud til alle landets kobbersmede, at de under ingen omstændighed, måtte afhænde noget slags brændevinsredskab til nogen på landet boende, førend vedkommende med attest fra amtmanden beviste, at han var berettiget til brændevinsbrænden.

En halv snes år senere (Forordning af 3. maj 1768) besluttede man forsøgsvis at bortforpagte retten til brænden, dog at civile og militære betjente, proprietærer, forpagtere, præster og degne måtte tilvirke, hvad de selv brugte.

Her for Grenaa's vedkommende bortforpagtedes denne ret for det under Grenaa henlagte landdistrikt for tiden fra 1. jan. 1770 og 6 år frem til en af byens kendte borgere købmand Jens Nielsen Bang, for en årlig afgift af 55 rdl. 10 skilling.

Men disse forpagtninger ophævedes allerede ved forordn. af 2. septbr. 1773, altså længe inden de var udløbet, »da hverken de forrige anordninger, ej heller de siden efter indrettede forpagtninger har hemmet den utilladelige brændevinsbrænden på landet og skadelig



Apparat til fremstilling af brændevin.

misbrug af overflødig brændevinsdrik, men sammen tværtimod taget overhånd til sædernes fordærvelse, de kgl. konsumtions-intraders forringelse og det almindeliges skade«.

Den enevældige regering røber herved, hvor hjælpeløs man stod over for dette uvæsen. Og de nærmest følgende år er rige på eksempler på den kamp, som Toldvæsenet førte om de forbudne redskaber og deres anvendelse, og som gav sig mange og lange udtryk i retsprotokollerne.

Forinden jeg går over til at nævne et par sådanne fra oplandet her, skal jeg blot som et vidnesbyrd om hjemmebrændingens uhyre udstrækning anføre, at her i Grænaa by, hvor brænding altså var en lovlig sag, fandtes efter min opgørelse omkring ved 30 brændevinredskaber. Når man betænker, at der dengang kun var omtrent 150 huse og gårde i byen, vil man forstå, hvad det betyder.

Et sådant brændevinsredskab i komplet stand bestod af en keddel af rumfang fra $\frac{1}{2}$ til $2\frac{1}{2}$ td., desuden hat, låg og piber, alt af kobber, og endelig en svaletønde. Så det er forståeligt, at det var kostbart. Det kunne meget vel veje 6-10 lispund, altså ca. 50-75 kg kobber, og repræsenterede en værdi fra 15 til 60 rdl. Det vil sige lige så meget som en femtedel af, hvad et godt hus eller en gård kostede. Og man ser da også i skøde- og panteprotokollerne, at »brændevinsredskabet« næst efter selve den faste ejendom var det mest almindelige pantsættelsesobjekt.

En efterårmorgen d. 20. oktober 1774 kørte et lille selskab i 2 vogne ud ad Grenaa Søndre Port, forbi Acciseboden, hen over de tre broer, som gik over åens tre grene, og videre syd på ad den ujævne, opkørte vej.

På den forreste vogn var Ove Christophersen Broch kusk. Han havde engang været købmand i Grenå og havde ejet fædrenergården på hjørnet at Søndergade og Taygyden, den smukke 2 etagers købmands-



gård, som ligger der endnu med sine solide bindingsværksmure, sin høje kampestenssokkel og sine smårudede vinduer.

Men forholdene havde været ham ugunstige, han var gået fallit og var nu ansat som fuldmægtig på konsumtionskontoret hos konsumtionsforpagteren Jens Christian Juul.

Med sig i vognen havde han birkedommer Thomas Meiniche fra grevskabet Scheel.

De skulle ud på jagt efter brændevinstøj i Sønder Herred, ligesom de om foråret og sommeren havde været i Veggerslev, Hammelev, Hemmed og flere steder.

Grenaa omkring 1770 efter Pontoppidans danske Atlas. I forgrunden ses de tre broer, som førte over åen.

For at opfylde lovens fordringer skulle en eller anden rettens embedsmænd, en birkedommer, en byfoged eller en herredsfoged være nærværende ved en sådan inkquisition, og da birkedommer Bay, som boede i Grenå og ellers plejede at være med, den dag var forhindret, havde man fået Th. Meiniche, der tit havde et og andet at gøre ved retten i Grenaa, til at tage med i hans sted.

I den anden vogn var Hans Jensen Sejrs kusk. Han var søn af rebslager Jens Pedersen, som boede vestligst på Storegade i en gård, som lå, hvor nu direktør Lunøe bor, og som tillige med sit rebslageri drev betydeligt avlsbrug og lidt vognmandsforretning.

På hans vogn befandt sig to Grenå borgere, Jørgen Andersen Winther og Peder Carlsen, som var med som testificanter, altså vidner, i den undersøgelse som stod på.

Hen mod middag kom selskabet til Skarresø. Den første gård, som de kørte ind i tilhørte Niels Bach. De fandt en svaletønde af træ med 2 deri siddende piber af kobber. Begge dele blev beslaglagt og ført ud på vognen. Niels Bach ville se forordningen, ifølge hvilken Ove Broch konfiskerede redskaberne, men den var desværre glemt hjemme.

Hos den næste, Jens Rasmussen, fandt de hat, låg og piber og hos Jens Skrædder et kobber brændevinslåg, som alt gik samme vej op i vognen.

Ved den næste gård, som ejedes af Peder Thuesen, var alle døre lukket. Men da det var midt på dagen, og røg stod op fra skorstenen, var det jo åbenbart, at man med vilje havde lukket sig inde. Da ingen viste sig, trods gentagen banken på døren, blev den sprængt, og i bryggeret fandt man en stor keddel fuld af ganske varm brændevinsbærme. Konsumtionsfolkene gik videre og fandt konen og pigerne i et andet værelse. Derimod var der ingen redskab at se. Man søgte så uden for

huset, og i et gærde nede i haven var jorden ganske frisk, og det var tydeligt, at der nylig havde været gravet på dette sted.

Ved nærmere undersøgelse viste det sig da også, at folkene, der i rette tid var bleven alarmeret, havde gemt svaletønden med mere nede i gærdet.

Ved en følgende gårdmand, Bo Sørensen, var døren også lukket i lås. Den blev straks brækket op, og indenfor så man et veludstyret kobberbrændevinsredskab, der var i fuld gang, og hvormed blev klarret brændevin. Overtrædelsen var altså ganske åbenbar. Da inkvirenterne bragte redskabet ud på vognen, som ventede udenfor, kom et »Kvindfolk« til døren. Om det var konen i huset eller pigen, vidste de ikke.

Der boede flere mænd i Skarresø, men hos dem blev ikke inkvireret denne gang. Det ses ikke, om det var, fordi vognene nu var fulde, eller fordi man ikke havde dem mistænkt. Lidt efter kørte selskabet så derfra.

Vejen gik mod syd efter Astrup, der ligger omtrent en fjerdingvej borte. Men man var ikke kommen helt til Astrup, da der fra Skarresø kom ridende fem mand i fuld fart. De råbte til nogle plovfolk, som gik på marken, og ligeledes til nogle folk fra Ebdrup, som kørte foran, og hele flokken omringede så de 2 Grenå-vogne, som måtte standse. Karlene stod af hestene, spurgte dem hvad de var for folk, og skældte dem samtidig ud for »Skielme og Røvere«. Så tog birkedommer Meiniche og Ove Broch til orde og sagde dem, hvem og hvorfra de var, samt at de var rejst ud i hans majestæt kongens ærinde og efter hans befaling for efter udgangen befaling af søge efter brændevinstøj.

Karlene gjorde så tegn til at ville tage de konfiskerede redskaber af vognen. Birkedommeren advarede dem og sagde, hvad straf de udsatte

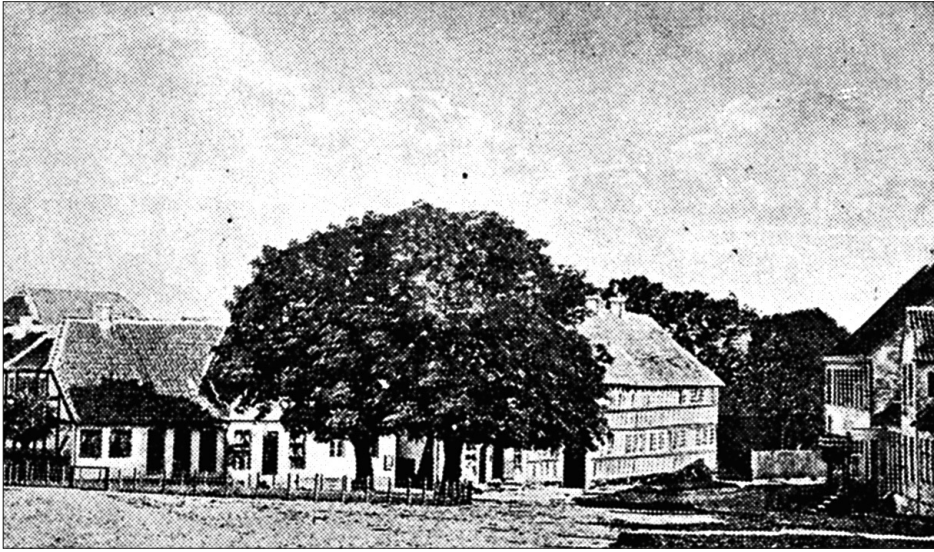
sig for ved at tage sig selv til til rette. Det brød karlene sig imidlertid ikke om. De slæbte redskaberne ned fra vognene og blev ved at true samtlige personer med så mange hug, som de sagde, de havde vel fortjent, ja sådan, at de ikke skulle være i stand til at krybe derfra.

Birkedommeren sagde derpå til dem, at det skulle de vogte sig for. Nu havde de jo taget redskaberne tilbage og kunne så lade dem i fred. Men hvis de ikke troede, at han og hans ledsagere var i deres gode ret, så var de villige til at følge med til bøndernes herskab, d.v.s. oberst-leutnant Hoff til Ryomgård, eller til ridefogden eller præsten, således at de kunne blive overbevist om, at alt var i overensstemmelse med ret og forordninger.

Men der hjalp ingen ting. Bønderne blev jo længere jo grovere, og uden at nogen ret vidste deraf, slog en af karlene Jørgen Winther i hovedet, og det så stærkt, at blodet sprang ham ud af øret, og han gav et højt skrig fra sig, idet han tumlede til jorden.

Dermed var signalet givet til voldeligt overfald. Bønderne slog løs på birkedommeren og især på Ove Broch, som faldt om og snart lå blodig på jorden. Bønderne havde nogle »Plovkjæppe« og »Vognkjæppe« at slå med. Og de, der ikke havde andet tog kobberpiberne af brændevinsredskaberne og slog løs med dem.

De to testificanter benyttede lejligheden, da det gik hårdt ud over birkedommeren og Ove Broch, til at stikke af. De har jo åbenbart tænkt, at det gjaldt om at hytte deres eget skind, da der jo dog ikke var mulighed for at klare sig imod, så stor en overmagt. Men karlene så dem flygte, sprang nogle af dem på hestene, satte bagefter og indhentede dem snart. De råbte til hverandre: »Slå, at de kan blive liggende, de hunde«. Men da de kom derhen, lod de sig dog af de to vidners vemodige bøn og begæring bevæge til at skåne dem, idet de, som de måtte indrømme,



Billede fra Grenaa Torv.
Bindingsværksbygningen i midten
(nu købmand Skovs) tilhørte førhen Ove
Christophersen Broch.

nok kunne se, at det ikke var rigtige konsumtionsbetjente.

De ridende ilede så alle hen til vognene og hjalp med til at bibringe de to hovedpersoner ydeligere slag og overlast. Hans Sejr, som jo kun var kusk, rørte de derimod ikke.

Omsider kom det lille selskab dog til vogns igen, kørte, alt hvad hestene kunne løbe, men bønderne forfulgte dem et langt stykke med slag og skældssord.

Ove Broch var stadig kusk i den ene vogn, men da de nu var nået en halv mils vej bort og spændingen og faren var forbi, sank han sammen og kunne ikke mere. Blodet randt ham fra hovedet ned over klædene, og han kunne ikke røre den højre arm. Så måtte birkedommer Meiniche selv være kusk. Ove Broch satte sig midt i vognen og Jørgen Winther bag ved ham for at holde ham oppe, ifald han skulle besvime.

De lagde hjemvejen om ad Lyngby. Der boede sognepræsten, provst de Hemmer, som var Ove Brochs svigerfader, og der kom han ind og blev vasket og forbundet. Samme aften blev han kørt hjem til Grenaa i provstens lukkede vogn. Men i Grenaa måtte han under lægebehandling af byens kirurgus, Mester Wulff, og både Broch og de øvrige havde længe derefter mén af slagene.

Birkedommer Meiniche og Ove Broch anlagde så sag mod de 5 gerningsmænd og deres karle både for overtrædelse af brændebevinsfor-

ordningen og for den vold og overlast, som var tilføjet dem. Sagen kom for retten i Grenaa d. 14. novbr. 1774.

Hverken karlene eller nogen af bønderne mødte. Derimod fremkom på deres vegne ridefogden på Ryomgård, Sr. Jørgen Tranberg. Han erklærede, at denne sag var ham lige så ukendt som uventet, da han forlængst havde ladet de Skarresø mænds brændevinsredskaber borttage, sønderslå og sælge. Og de penge, som var indkommet ved salg af kobberet, havde de vedkommende bønder fået.

Bøndernes herskab, førnævnte obrist-leutnant Hoff, kunne selvfølgelig ikke forsvare bøndernes grove og voldsomme opførsel, men var villig til at give billig og tilbørlig satisfaction efter de pågældendes fattige omstændigheder. Han lod derfor ved ridefogden levere for hver af de 5 bønder den i forordningen fastsatte bøde på 10 rdl., altså i alt 50 rdl. Og hvis sagen kunne ordnes i mindelighed, så skulle de 8 karle som var med til overfaldet, indfinde sig, når det forlangtes, til fængsel på vand og brød i 8 á 14 dage og desuden hver for sin part betale 5 rdl. Disse penge skulle gå dels til deling mellem de fattige i Grenaa og Skarresø sogne og dels til badskjær-løn for de sårede og til andre omkostninger.

Birkedommer Meiniche modtog på vedkommandes vegne de 50 rdl., som var den mult, som var fastsat i forordningen. Og dermed var for såvidt den del af sagen afgjort. Men i henseende til de fratagne brændevinsredskaber og til den voldsomme overlast måtte han reservere sig al lovlig ret, da han på nærværende tid ikke kunne erklære sig om, hvorvidt det tilbudte kunne modtages.

Han ønskede en udskrif af retsprotokollen til sagens nærmere overvejelse.

Fra byens kirurgus, Hans Wulff, forelå en attest. Den er affattet på

tysk - meget betegnende for den tids forhold - og lyder i oversættelse således:

»1774 den 21. oktober har jeg på begæring visiteret consutions-fuldnægtig hr. Ove Christophersen Broch og 24. ditto birkedommer Meimchie. De foregiver begge at være overfaldet ved Astrup af Skarresø bønder. Jeg har fundet, at den første, hr. Ove Christophersen Broch, havde fire dybe slagne sår i hovedet; en kvæstelse over den venstre tinding samt at også den højre arm og det højre skulderblad var meget såret.

Hr. birkedommer Meiniche var oven på højre skulderblad lige såvel som to fingres bredde under samme og på venstre arm tæt over albuen ganske blå og forslået.

Hvilket alt hermed efter begæring attesteres.

Grenaa, d. 14. novbr. 1774.

Hans Wulff.

(L. S.)«

En endelig dom i sagen ses ikke at være faldet fald ved herværende ret. Men under alle omstrændigheder er det vist ganske afgjort, at de skyldige ikke er sluppet fra sagen på så lempelige vilkår som de, der fremgår af ridefogdens forlis tilbud. Thi vel kom de rigtig skrappe forordninger angående ulovlig brændevinsbrænden først hen i 80'erne, men overfald på embedsmænd i funktion har næppe kunnet sones med en kortvarig straf på vand og brød.

* * *

En anden inkquisitionssag, men med et mindre voldsomt forløb og med en vis komisk episode, var forekommet samme forår.

Den 22. marts 1774 rullede to vogne af sted på inkquisition i Nørreherred. Det var også denne gang fuldmægtig Ove Broch, som af consumtionsforpagteren Jens Chr. Juul var udsendt, men som rettens middel medfulgte denne gang birkedommer Bay, der var byskriver i Grenaa, og som havde opført og beboede den smukke gård på Lillegade som nu tilhører »Grenaa Folktidende«. Som vidner medfulgte de to konsumstionsbetjente, Mathias Mathiassen og Hans Aalborg.

Turen gjaldt denne gang Hammelev og Sangstrup.

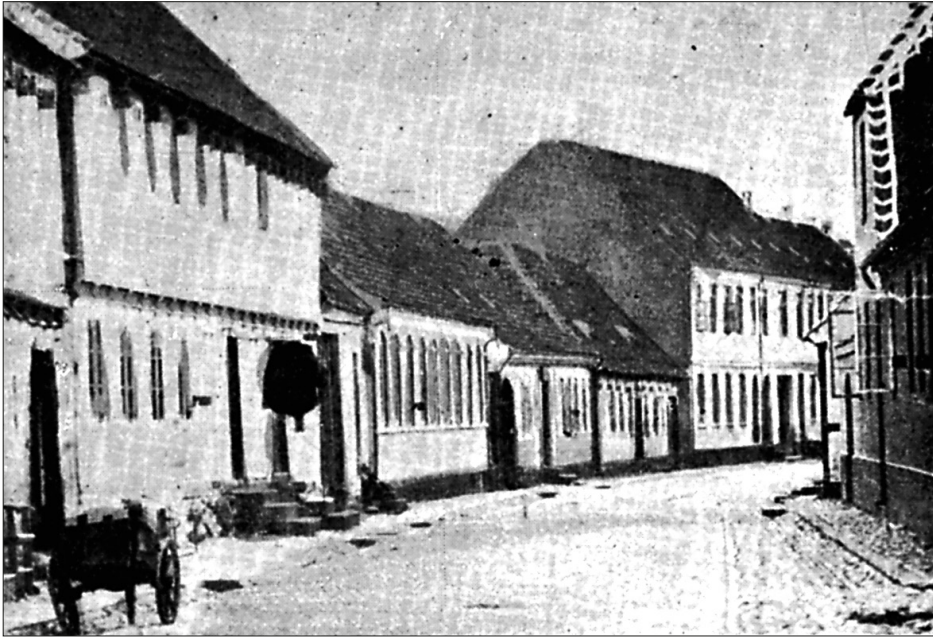
Førstnævnte sted kom de ind hos Anders Schierbeck. I bryggers og stuehus fandtes intet mistænkeligt. Men betjentene var jo kendt med hvilken, udspekuleret snuighed der anvendtes for at frelse de kære brændevinsredskaber. Og de gik altså gården igennem fra øverst til nederst. Og, ganske rigtigt, ovre i kornladen, tildækket med et tykt lag halm, fandt de hele herligheden: en kobberbrændevinshat, låg og svaletønde, hvori piberne endnu sad.

Kobberet blev gjort ubrugeligt og medtaget. Hos naboen, Anders Frich, gik det på samme vis, Også han havde gemt redskaberne under en halmdynge, men de blev opdaget og konfiskeret. Og på tilsvarende måde gik det hos endnu en af de Hammelev mænd, Jens Johansen.

Få dage forinden havde den lille skare været i Hemmed, hvor de hos Hans Breegaard havde gjort en lignende fangst.

Alle 4 mænd blev så stævnet til Grenaa Ting engang i maj måned.

Men nu kommer det komiske ved sagen. De Hammelev mænd var fæstere under Mejlgaard. Og på Mejlgaard residerede dengang som ejer general-auditør p. p. Chr. Kallager. Om ham skrives der i »Danmarks Herregårde«, at han var »stridbar og drev processer som en sport«. Intet kan være sandere, thi uden ophold søger han proces med enhver, som



Gammelt billede fra Storegade.
Huset i forgrunden til venstre tilhørte
i 1770'erne Hans Broch.
(Senere Hennings).

han har den fjerneste forbindelse med: sine bønder, sin ridefoged, sin forpagter, sine naboer m.m.fl.

Hans retssager er i snesevis.

Nu kom denne snedige person i tanker om, at i forordn. af 25. november 1757 stod der bl.a., at det var, forbudt byens folk at sælge brændevin til bønderne til fortæring på stedet.

Det var der imidlertid ingen, som havde taget ret højtidelig. Hvorfor skulle man gøre det? Begge parter havde jo i dette tilfælde interesse af at lukke øjnene for. Forordningen: Bymanden solgte de drammer flere, og bønderne ville gerne have en hjertestyrkning, når de kom til byen.

Og hvad gør, så Kallager? Han henvender sig til de pågældende bønder. og giver dem et vink om den påfølgende lørdag (21. maj) at gøre sig et ærinde i Grenaa og så hver især, aflægge et besøg hos en af de fire »vældige i Grenaa«, som pastor Monrad udtrykke sig om dem, da han kort efter blev anklaget for samme forseelse som de Hammelev mænd. De omtalte 4 var: Konsumtionsforpagteren Jens Chr. Juul, hans 2 kautionster og medkontrahtenler ogsaa endelig naturligvis Ove Christophersen Broch.

Det gik efter ønske. Da mændene var vendt hjem fra Grenaa, lod Kallager udspørge hos dem og bød derpå sin skriver at udfædige en stævning med anmodning til byfoged Behr i Grenaa om at lade foretage det fornødne. Sagen havde jo ingen hast, så skrivelsen afgik ikke lige straks. Mulkten for den slags ulovlig udskænkning var 10 rdl. pro persona, og deraf tilkom der anmelderen en part, vist nok halvdelen.

Men nu kommer det spændende. På en eller anden måde havde Grenaa mændene fået underretning om sagen. Bøden kunne de ikke undgaa, men at narre Kallager selv fra at høste fordel deraf, det kunne de. I en fart blev sagen indberettet til byfoged Brehr som omgående indstævnedes de pågældende til at møde i en politiret næste tingdag, altså mandag d. 30. maj.

Ove Broch og hans broder Hans Broch (det er denne Hans Broch, hvis store gravsten er flyttet ud på den nuværende kirkegård og ligger aller længst mod øst, og hvis gård ses på vedf. billede, altså de to brødre Broch mødte i retten på egne og de to andres vegne. De erkendte sig skyldige uden mindste omsvøb. De holdt på, at de ikke før havde vidst, at noget sådant, ikke var dem tilladt, da de mente, at det var en almindelig borgerlig næring, men det skulle altså ikke gentage sig. Og for det allerede forbrudte medbragte de den fastsatte bøde 40 rdl. på alles vegne, hvorpå de fik rettens kvittering.

Næste tingdag, 6. juni, kom så Kallagers stævning for.

Ove Broch mødte og forlangte på alles vegne sagen afvist under henvisning til, at den allerede var afgjort som en politisag, og at bøden var betalt. Kallagers fuldmægtig, Sr. Ole Chr. Lind, var naturligvis meget indignenet herover, men der var jo intet at gøre. Han begærede udskrift af sagen, og dermed var den del af den forbi.

I selve hovedsagen fremlagde Lind et forligstilbud fra Chr. Kallager

på bøndernes vegne. General-auditøren hævder deri, at de som fattige bønder ikke ønsker at fægte med deres kontrapart, og da de ikke skøtter om yderligere pengepild, tilbyder de at betale 5 rdl. hver, »ligesom de fleste bønder her i egnen har givet«.

Her må jeg indskyde den bemærkning, at det vist forholder sig rigtigt med de 5 rdl., men at det formentlig kun gælder de skyldige, som uden rettens indgriben gik på forlig med konsumtionsebedsmændene.

Kallager påpegede tillige, at Hammelev bymænd er Grenaa's naboer, som man i Grenaa burde vise alt muligt hensyn. Hvis ikke dette tilbud modtages, anmoder han om 5 ugers opsættelse.

I oktober kom så sagen for påny. Den ene af de sagsøgte havde imidlertid opnået en mindelig ordning, de andre 3 idømtes efter loven en mulkt på 10 rdl. hver og i omkostninger hver 2 mark 8 sk.

I dommens præmisser får byfoged Behr lejlighed til at stikke en lille »næse« ud til Kallagers fuldmægtig, fordi han først havde forlangt 5 ugers opsættelse uden dog at foretage sig det anermindske i den tid og endda nu havde den dristighed at anmode om yderligere 4 ugers opsættelse, hvilket selvfølgelig blev ham nægtet.

Det var altså et par lokale begivenheder fra brændevins-inkvisitionens dage. Alt gik jo endnu dengang med forholdsvis lempelige straffe.

Men 2. aug. 1786 kom en ny forordning, hovedforordningen for det hele, med meget skrappe forbud. Straffen for overtrædelser bestemtes nu til »Fæstningsarbejde for mandspersoner og tugthusarbejde for kvinder af bondestanden«.

NB: En let tilgængelig skildring af hjemmebrænding findes i H. F. Feilberg: »Dansk Bondeliv 1. Side 100 f«.

Se også Aarhus Stifts historiske Aarbøger 1911, hvorfra nogle træk ere anvendt i omstående fremstilling.

Grenaa, Decbr. 1930.

Carl Svenstrup.



Carl Svenstrup født 23. januar 1881 i Grenaa, død 17. februar 1964 i Grenaa, var bibliotekar, som blev modtager af Dannebrogordenen i 1947. Han er bedst kendt for sit mangeårige arbejde med Grenaa byhistorie.

Svenstrup blev født ind i en skomager familie i Østergade i Grenaa. Han gik ud af Grenaa private Realskole som 14-årig for at komme i lære som skomager. Efter læreårene drog han på valsen bl.a. i Tyskland, men vendte hjem for at læse til lærer. I 1906 blev han færdig som lærer fra Blaagaards Semnarium og vendte tilbage til Grenaa som lærer ved sin gamle realskole.

I forbindelse med 1. verdenskrig blev den daværende bibliotekar ved Grenaa Bibliotek indkaldt og Carl Svenstrup overtog arbejdet som bibliotekar. I 1947 blev han Ridder af Dannebrog og stoppede som lærer for udelukkende at hellige sig biblioteket og »Grenaa Bys Historie«, som han var påbegyndt udgivelsen af i 1933. Byhistorien har fyldt meget i Svenstrups liv, den udkom i perioden 1933-1957 og et komplet sæt indeholder 2.793 sider. Efter næsten 25 års arbejde var »Grenaa Bys Historie« færdig.

Grenaa Købstad bekostede i 1951 et maleri af Svenstrup, der er ophængt på rådhuset i Grenaa. I november 1954 fratrådte han som bibliotekar og i 1958 blev han æresborger i Grenaa. Svenstrup var gift to gange og overlevede begge hustruer, fik to drenge, var aktiv vinterbader og ivrig amatørfotograf. Han døde den 17. februar 1964 på De gamles Hjem, Lillegade 48 i Grenaa.